

הגלויה שנשלחה משייטת התענוגות

שמירה על קשר עם הבית במהלך
הפלגה לאורך חופי הים התיכון

גלויה נדירה השמורה באוסף אלכסנדר נכתבה בתחילת המאה ה-20 על סיפון ספינת התענוגות הבריטית "ארגונאוט", במהלך הפלגה מול חופי ארץ ישראל. הגלויה נמסרה למשלוח בבית הדואר שפעל על הספינה, והועברה לטיפול בית הדואר האוסטרי שפעל ביפו.

שייט התענוגות במאה ה-19

במחצית המאה ה-19 החלה להתפתח בבריטניה ובארצות הברית תעשייה חדשה של מסעות שייט למטרת נפש ותענוגות. המארגנים הציעו לנוסעים להפליג בתנאי נוחות מפנקים ליעדים מבוקשים. מסעות אלו היו יקרים מאוד, ונועדו לשכבה צרה מאוד של האוכלוסייה.

לטובת מסעות אלו, במהלכם הפליגו לעיתים הנוסעים העשירים משך חודשים ארוכים לים התיכון, למזרח הרחוק ואף סביב כדור הארץ, נבנו ספינות חדשות מונעות בקיטור ומאובזרות בכל המותרות שניתן היה לפנק בהן את הנוסעים.

חלק מן הספינות זכו לסיווג מיוחד של "יכטת קיטור" (SY - Steam yacht) במקום הסיווג המקובל של "ספינת קיטור" (SS). סיווג זה נועד לבטא את המיוחד בו נבנו הספינות מטיפוס זה.

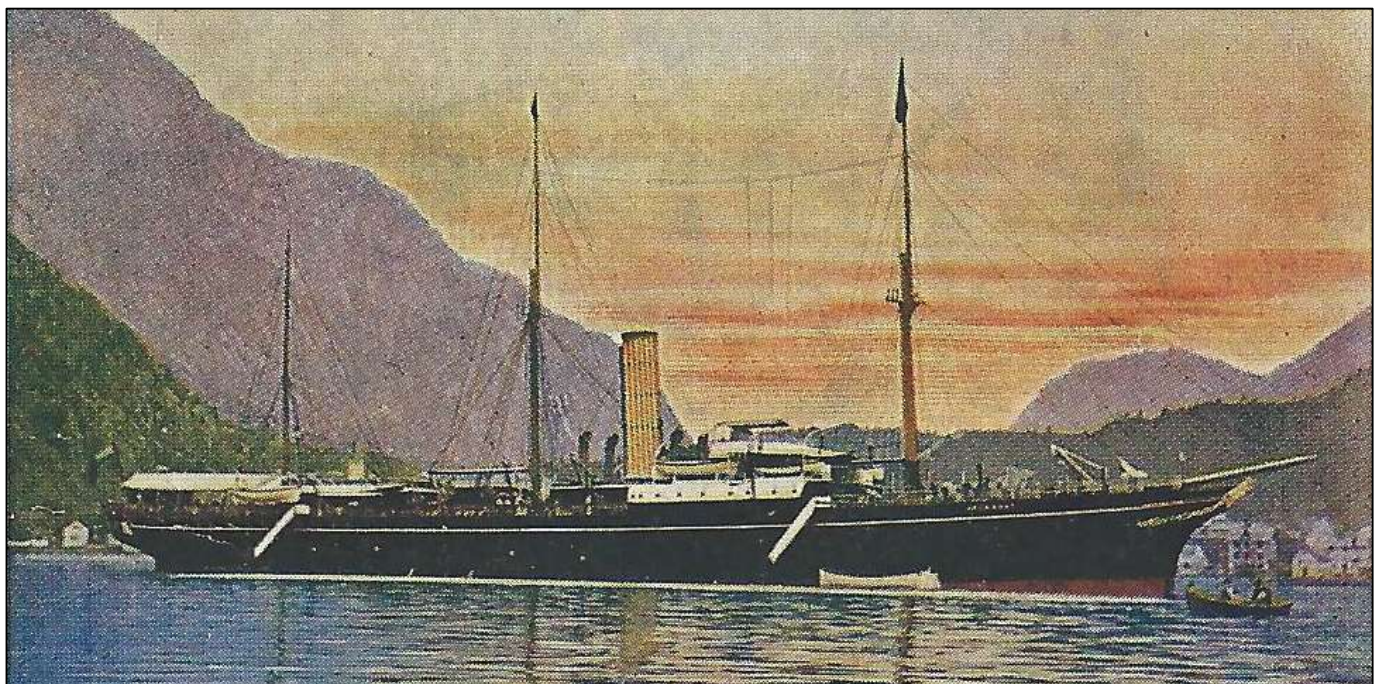
מקור: ויקיפדיה

היכטה הפרטית של קורנליוס ואנדרבילט, 1852

יכטת הקיטור "ארגונאוט"

הספינה נבנתה במקור באנגליה בשנת 1879 והפליגה שלוש שנים תחת השם "נורפולק" בקו הספנות שהוביל מטען ונוסעים לניו זילנד. בשנת 1882 היא נמכרה לחברה אחרת אשר הפעילה אותה בקו לדרום אמריקה תחת השם "לה פלטה".

בשנת 1894 היא עברה שיפוץ יסודי, הותקנו בה מנועים חדשים, ובשנת 1898 היא נמכרה לחברת תיירות בריטית אשר הפעילה אותה כספינת תענוגות יוקרתית תחת השם "ארגונאוט". החברה הציעה לנוסעיה מספר מסעות שכללו, בין היתר, הפלגה לארצות ים התיכון, הפלגה לאיים הקריביים או הפלגה לפיורדים של נורבגיה.

SY Argonaut

יכטת הקיטור "ארגונאוט"

בשנת 1899 הפליגה הספינה מאנגליה למסע התענוגות הראשון שלה. על הסיפון היו 120 נוסעים שקיבלו שירות מצוות של 120 איש. המסע כלל ביקורים באתרי מפתח דוגמת מרסי, נאפולי, אתונה, ירושלים, וקהיר.

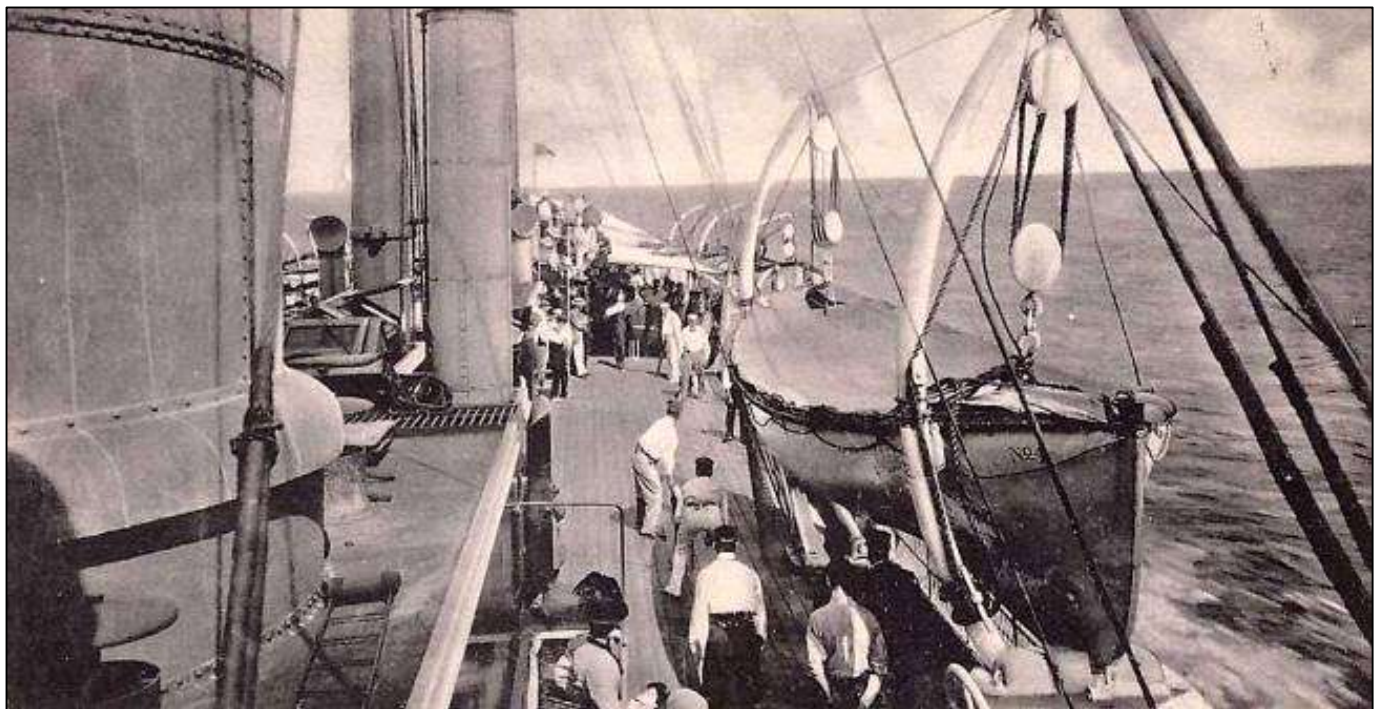
הצוות עשה ככל יכולתו על מנת להנעים לנוסעים את זמנם. בספינה הותקנו מנורות חשמל, המזון המצוין נשמר טרי במקררים חדישים, והוגש לאחר בישול איכותי.

חדר האוכל של הספינה

יכטת הקיטור "ארגונאוט"

במהלך ההפלגה נהנו הנוסעים מקונצרטים ומהרצאות, ועמדו לרשותם חדרי כושר. על הסיפון נערכו משחקי קריקט (מיומן שניהל אחד הנוסעים ניתן ללמוד כי אבדן כדור שעף לים גרר קנס).

משחקי ספורט על סיפון הספינה

צלמים מקצועיים הועסקו על הספינה והכינו מזכרות אותן יכלו הנוסעים לרכוש.

הגלויה שנשלחה מן הספינה

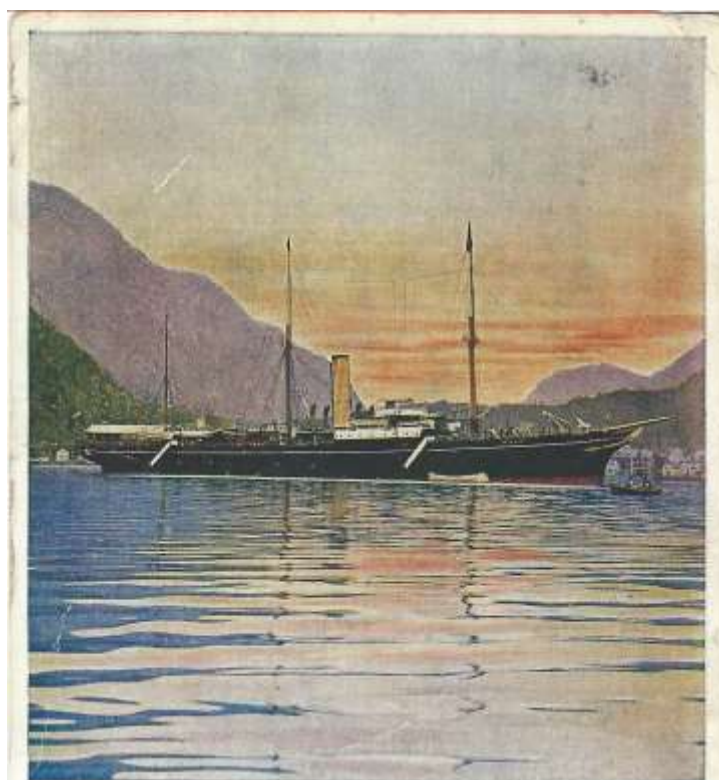
אחד הפינוקים אותם הציע צוות הספינה לנוסעים הייתה האפשרות לשמור על קשר מכתבים רצוף עם בני משפחתם. הנוסעים שלחו מכתבים מן הספינה וקיבלו מכתבים שהמתינו להם בכל נמל אליו הגיעו.

באוסף אלכסנדר שמורה גלויה נדירה אשר נכתבה על סיפון ה"ארגונאוט" בשנת 1904 ונשלחה לאנגליה מבית הדואר האוסטרי ביפו.

הגלויה שנשלחה מן הספינה

הנוסע השתמש בגלויה שסופקה על ידי צוות הספינה, והודפסה עליה תמונה של ה"ארגונאוט".

S.Y. "ARGONAUT."

Friday. 18th Nov.
Dear Jack & Baby
I am looking at Carmel. where Elijah
was, as I write - Mother will tell you
abt. it - It looks a bit like this
high - very high steep - This is the
ship & today I am going on land to
Nazareth - but they will not let me
Egypt - Give Mother for me. very best love

הגלויה נכתבה ב-18 בנובמבר 1904, בזמן שהספינה הפליגה דרומה מול העיר חיפה. הנוסע ציין בגלויה כי **"אני מביט בהר כרמל, במקום בו אליהו הנביא פעל"**.

Friday. 18th Nov.
Dear Jack & Baby
I am looking at Carmel. where Elijah

הגלויה שנשלחה מן הספינה

הנוסע מסר את הגלויה לצוות הספינה, תוך שהוא מדביק עליה בול אנגלי, הבול היחיד שהיה ברשותו. לא הייתה בזה כל בעיה. איגוד הדואר העולמי עסק בנושא וקבע כללים מיוחדים לטיפול בדואר שנשלח בלב ים.

מותר היה לנוסע להשתמש בבולים של המדינה אליה הייתה הספינה שייכת (כפי שאכן עשה הנוסע), או בבולים של המדינה האחרונה בה עגנה הספינה לפני קטע המסע הרלוונטי (מה שאומר שהנוסע יכול היה להדביק גם בולים של יוון אם היו כאלו ברשותו).

מצב זה של משלוח בלב ים הוגדר על ידי איגוד הדואר העולמי באמצעות המונח הצרפתי PAQUEBOT, וחותמת מיוחדת עם המילה הזו הוטבעה על הגלויה כדי לציין שאכן נמסרה למשלוח בלב ים.

הגלויה שנשלחה מן הספינה

כשעגנה הספינה בנמל יפו, העבירו אנשי הצוות של ה"ארגונאוט" את הגלויה לטיפולו של בית הדואר האוסטרי ביפו, אשר יצאו לו מוניטין כיעיל ביותר מבין בתי הדואר העיר.

מקור: ויקיפדיה

בית הדואר האוסטרי ביפו

הגלויה שנשלחה מן הספינה

בית הדואר האוסטרי לא יכול היה על פי הכללים לבטל בחותמת אוסטרית את הבול הבריטי שהודבק על המעטפה, ולכן הטביע לצד הבול את החותמת המעידה כי הגלויה נמסרה לבית הדואר האוסטרי ביפו ב-19 בנובמבר 1904 (JAFFA/ OSTERREICHISCHE POST).

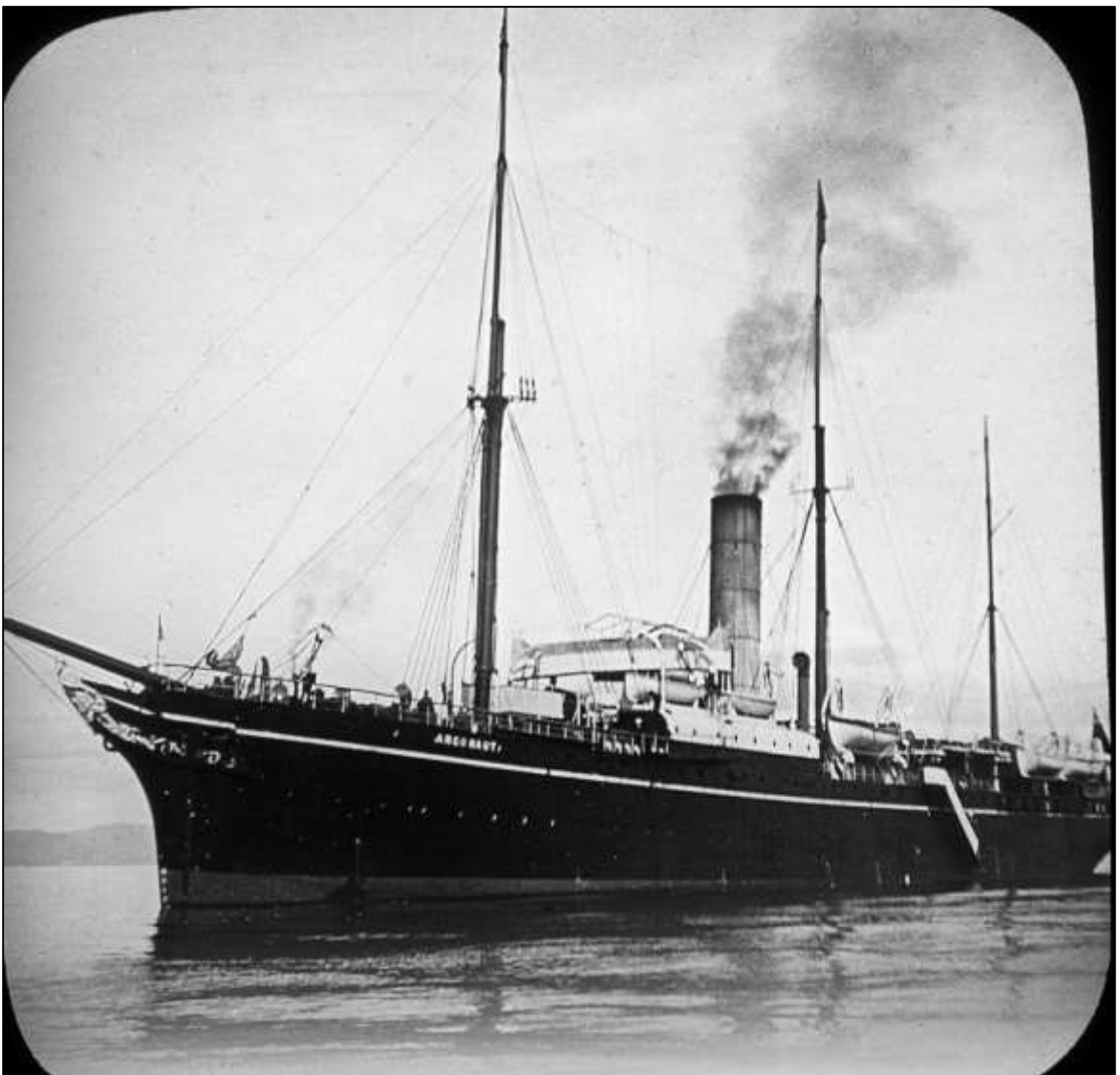

על הבול עצמו הוטבעה בבית הדואר האוסטרי חותמת שונה ונדירה בנוסח "באמצעות ספינה" (COL VAP DA) המעידה כי הגלויה לא נמסרה ישירות על ידי הלקוח לבית הדואר, אלא הובאה אליו לאחר שנמסרה על סיפון הספינה.

גורלה של "ארגונאוט"

גורלה של הספינה לא שפר עליה. ב-29 בספטמבר 1908 בשעה 8:30 בבוקר, במהלך הפלגה בתעלת למנש, התנגשה ה"ארגונאוט" בספינת קיטור בשם "קינגסוול" (Kingswell). הנוסעים, שאכלו באותה שעה את ארוחת הבוקר שלהם, הצליחו להתארגן במהירות ולהיכנס באופן מסודר אל סירות ההצלה, וכל הנוסעים ואנשי הצוות יצאו ללא פגע. הספינה עצמה, שנפגעה קשה בהתנגשות, טבעה בים.

גורלה של "ארגונאוט"

אנשי הצוות של ה"ארגונאוט" נותרו מובטלים בעקבות טביעת האונייה, ומטה לחמם נשבר.

קרן מיוחדת הוקמה על מנת לסייע להם, ורבים מן הנוסעים העשירים שהפליגו לאורך השנים במסעות התענוגות המפנקים של הארגונאוט התנדבו לתרום כסף על מנת לסייע לאנשי הצוות עד שימצאו תעסוקה אחרת.

שלד הספינה הטבוע מול חופי בריטניה בעומק של 32 מטרים הפך לאתר צלילה פופולארי.

שרידי הספינה הטבועה בעומק הים